

به نام خدا

نمونه سؤالات تشریحی جغرافیای دهم «تنظیم کننده : حامد

طاهری»

۹۸-۱۳۹۷

درس اول :

۱- علم جغرافیا را تعریف کنید. ؟

جغرافیا به مطالعه و بررسی روابط متقابل انسان و محیط به منظور بهبود زندگی انسان می پردازد.

۲- مفهوم لغوی دانش جغرافیا چیست؟

جغرافیا شامل کلمات (GEO) و (GRAPHY) یعنی ترسیم زمین می باشد .

۳- جغرافیا را از نظر دانشمندیونانی اراتوستن تعریف کنید.

جغرافیا از نظر اراتوستن به معنای مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان می باشد.

۴- اهمیت دانش جغرافیا را بیان کنید.

جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می کند با ویژگی های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آنها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده نماید .

۵- ارتباط جغرافیا را با سایر علوم شرح دهید.

بین جغرافیا و سایر رشته ها ارتباط وجود دارد. جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می دهد.

بنابراین برخی جغرافیا را پلی بین رشته های مختلف علوم می دانند که علوم طبیعی را به علوم انسانی پیوند می دهد.

۶- سه شاخه اصلی دانش جغرافیا را نام ببرید.

الف-جغرافیای طبیعی مانند : (-ژئومورفولوژی-جغرافیای آب ها-آب و هوا شناسی-جغرافیای خاک ها و...)

ب-جغرافیای انسانی مانند : (جغرافیای جمعیت-جغرافیای سیاسی-جغرافیای اقتصادی-جغرافیای شهری و...)

پ-فنون جغرافیایی مانند : (-سنجش از دور-سیستم اطلاعات جغرافیایی- نقشه کشی یا کارتوگرافی)

۷- مفاهیم اساسی در دانش جغرافیا را نام ببرید.

۱- مکان ۲- روابط متقابل انسان با محیط

۸- چرا مکان ها تغییر می کنند؟

در هر مکان، پدیده های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می پذیرند؛ به طور مثال یک روستا را

در نظر بگیرید که خاک، آب، سرمایه و نیروی انسانی آن بر نوع اشتغال آن تأثیر می گذارد. این روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان ها می شود.

۹- محیط جغرافیایی چگونه شکل می گیرد؟

انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می شود.

۱۰- دوگونه عملکرد متفاوت انسان را در رابطه با ارتباط با محیط را نوشته و باهم مقایسه کنید.

۱- درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته ها

۱۱- روش مطالعه در دانش جغرافیا چیست؟ چرا؟

روش مطالعه در دانش جغرافیا کلی نگری یا دید ترکیبی است. زیرا اجزاء و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یک دیگر عمل می کنند.

۱۲- اهمیت دید ترکیبی یا کلی نگری برای جغرافی دان چیست؟

دید ترکیبی به جغرافیدان کمک می کند تا به طور همه جانبه و جامع، پدیده ها را با تمام ویژگی های آن در یک مکان مورد مطالعه قرار دهد؛

۱۳- دو عامل اصلی در جغرافیا کدامند؟ انسان و محیط

درس دوم :

۱۴- سوالات کلیدی در جغرافیا را نام ببرید.

کجا؟ چه چیزی؟ چرا؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ چگونه؟

۱۵- سوالات چه چیز و چگونه بر چه موضوعاتی تأکید می کنند؟

سؤال چگونه، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می پردازد.

سؤال چه چیز، بر ماهیت هر پدیده یا مسئله، دلالت دارد.

۱۶- مراحل تحقیق و پژوهش را در جغرافیا به ترتیب نام ببرید.

۱- طرح سؤال و بیان مسئله ۲- تدوین فرضیه ۳- جمع آوری اطلاعات ۴- پردازش اطلاعات ۵- نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها

۱۷- پژوهشگر در طرح سوال و بیان مسئله باید به چه نکاتی توجه نماید؟

۱- ابتدا باید مسئله خود را به صورت واضح و روشن بیان کند.

۲- بهتر است صورت مسئله به شکل سؤالی، نوشته، و از عبارات خبری یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود.

۳- در این مرحله، پژوهشگر از خود می پرسد انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد؟

۴- پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد؛ به عبارت دیگر، مطالعه سابقه و پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران، مورد نیاز پژوهشگر است. و پی می برد سؤالی که برایش پیش آمده قبلا پاسخ داده شده است یا خیر.

۱۸- چرایی فرضیه سازی در پژوهش اهمیت زیادی دارد؟

زیرا فرضیه ها در هر پژوهش، نقش راهنما را دارد و به فعالیتهایی جهت می دهد که قرار است انجام شود.

۱۹- روش های جمع آوری اطلاعات توسط جغرافی دان را نام ببرید.

الف) روش کتابخانه ای (ب) روش میدانی

۲۰- مهم ترین روش های میدانی را نام ببرید.

شامل : پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده،

۲۱- پردازش اطلاعات چیست؟

پس از جمع آوری، استخراج و طبقه بندی اطلاعات، مرحله پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ

اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می شود.

۲۲- اهمیت فرضیه یا فرضیه های رد شده چیست؟

پژوهشگر نباید دلسرد شود و پژوهش خود را بیهوده پندارد، زیرا این پژوهش به کسانی که با این سؤال مواجه شده اند پاسخ می دهد و از طرح دوباره آن جلوگیری می کند.

درس سوم :

۲۱- موقعیت جغرافیایی را تعریف کنید.

محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح کره زمین، موقعیت جغرافیایی آن پدیده است.

۲۲- انواع موقعیت جغرافیایی را نام ببرید.

موقعیت ریاضی یا مطلق / موقعیت نسبی

۲۳- موقعیت مطلق یا ریاضی چیست؟

محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن محل است.

۲۴- موقعیت نسبی را تعریف کنید.

محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده های طبیعی یا انسانی پیرامون خود، موقعیت نسبی آن مکان است.

۲۵- تفاوت موقعیت مطلق با موقعیت نسبی چیست.

محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی،

موقعیت مطلق یا ریاضی آن محل است. منظور از موقعیت نسبی هر کشور، محل قرارگیری آن، نسبت به سایر کشورها، دریاها، تنگه ها، کانال ها، منابع اقتصادی و... است.

۲۶- موقعیت ریاضی ایران را توضیح دهید.

ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۳۹ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی قرار گرفته و همچنین در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است.

۲۷- وقتی می گوئیم ایران در جنوب غربی آسیا قرار دارد کدام موقعیت آن را بیان کرده ایم؟

موقعیت نسبی

۲۸- چرا موقعیت نسبی ایران بسیار ممتاز است؟

زیرا در مجاورت خلیج فارس و تنگه هرمز قرار گرفته و این منطقه به دلایل زیر اهمیت خاصی دارد.

۲۹- میدانیم قرار گرفتن ایران در منطقه خلیج فارس و تنگه هرمز موقعیت نسبی بسیارممتازی را برای کشورمان فراهم نموده است دلایل اهمیت این منطقه را تجزیه و تحلیل نمایید؟

ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره افریقا، اروپا و آسیا که در گذشته اهمیت داشته و اکنون نیز به عنوان حلقه ای از زنجیره حمل و نقل کالا و نفت، اهمیت خود را حفظ کرده است. بزرگترین منبع انرژی جهان، ذخایر با ارزشی دارد، زیرا حدود ۶۶ درصد ذخایر نفت جهان و ۲۸ درصد ذخایر گاز طبیعی را در خود جای داده است. درآمدها و دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام، منطقه خلیج فارس را به صورت یکی از کانون های ثروتمند جهان درآورده است و این بازار بزرگ مصرف، آن را به کانون توجه صادر کنندگان کالاهای صنعتی و غیرصنعتی تبدیل کرده است. این منطقه، ارزش فرهنگی و سیاسی دارد زیرا خلیج فارس در مرکز و قلب ناحیه جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام قرار دارد.

۳۰- مرزسیاسی را تعریف کنید.

مرز مهمترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است و نشان می دهد سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد

۳۱- انواع مرزهای سیاسی را نام ببرید.

مرزهای خشکی-مرزهای هوایی-مرزهای هوایی

۳۲- اهمیت مرزهای هوایی و راه های هوایی را بنویسید.

یکی دیگر از مرزهایی که امکان دسترسی به سایر کشورهای جهان را امکان پذیر می سازد، راه های هوایی است که از طریق آن، ارتباط با سایر نقاط جهان فراهم می شود.

۳۳- اهمیت مرزهای دریایی و راه های آبی را بنویسید.

تعدادی از کشورها به علت مجاورت با دریا و دریاچه ها، امکان دسترسی به خطوط دریایی هم دارند. کشور ما از جمله کشورهای است که از طریق راه های آبی با کشورهای جهان در ارتباط است. راه های آبی، امکان روابط بازرگانی بیشتری را فراهم می کند.

۳۴- دسترسی به آب های آزاد برای هر کشور چه اهمیتی دارد؟

دسترسی به آب های آزاد برای هر کشوری، علاوه بر امکان ارتباط با

سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت های فسیلی را نیز فراهم می کند.

۳۵- تنگه هرمز کدام آب ها را به هم متصل می کند؟

تنگه هرمز، آبراهه هلالی شکلی است که آب های آزاد اقیانوس هند و دریای عمان را به خلیج فارس متصل می کند.

۳۶- اهمیت تنگه هرمز را بنویسید.

این تنگه به سبب اینکه دروازه خروجی نفت خلیج فارس است، مهم ترین آبراهه راهبردی و یکی از گذرگاه های تجاری مهم جهان است.

درس چهارم

۳۷- اهمیت مطالعه ناهمواری ها را بنویسید.

شناسایی و مطالعه ناهمواری های کنونی کشور و سرگذشت تغییرات آنها می توانیم برای آینده، برنامه ریزی دقیق تری داشته باشیم.

۳۸- تاثیر ناهمواری های کشور بر زندگی مردم را بنویسید.

این ناهمواری ها گاه در طول تاریخ، مانع ورود مهاجمان به سرزمین ما شده، و علاوه بر آن در تشکیل اجتماعات انسانی و نوع زندگی مردم بسیار تأثیرگذار بوده است.

۳۹- اهمیت دشت ها را بنویسید.

در حد فاصل مناطق کوهستانی و گاه در درون کوهستان ها، دشت ها واقع شده است. دشت ها محل های مناسبی برای فعالیت های کشاورزی و دیگر فعالیت های اقتصادی است. برخی از این دشت ها مرتفع و برخی پست و کم ارتفاع است. وجود آب در دشت ها از عوامل مهم فعالیت های زندگی آنجا است.

۴۰- شکل امروزی ناهمواری های ایران مربوط به کدام دوران زمین شناسی است؟

اواخر دوران سوم زمین شناسی (سنوزوئیک)

۴۱- در کدام دوران زمین شناسی ناهمواری های ایران شکل نهایی یافت؟

دوره کواترنز

۴۲- عوامل تغییر شکل ناهمواری های ایران بعد از کواترنز را بنویسید.

بعد از کواترنز ناهمواری ها تحت تأثیر عوامل فرسایش تغییر شکل می یابند. این عوامل (آب های روان، باد، اختلاف دما) به همراه عملکرد انسان،

۴۳- ناهمواری های ایران را میتوان به دو دسته اصلی تقسیم نمود آنها را بنویسید؟

سرزمین های کوهستانی که اغلب بیش از هزارمتر از سطح دریاهای آزاد ارتفاع دارند.

سرزمین های هموار که شامل دشت ها و جلگه های کم ارتفاع در نواحی داخلی یا سواحل دریاهای می شوند.

۴۴- دو توده مهم کوهستانی آتشفشانی منطقه کوهستانی آذربایجان را نام ببرید.

سهند و سبلان

۴۵- جهت کوه های تالش را بنویسید.

کوهستان تالش با جهت شمالی جنوبی، منطقه آذربایجان را از

کناره های دریای خزر جدا کرده است.

۴۶- ویژگی های منطقه کوهستانی البرز را بنویسید.

کوه های البرز از تنگ منجیل شروع شده و در امتداد غربی شرقی تا کوه های شاهکوه در نزدیکی شاهرود و دره خوش ییلاق ادامه دارند. دامنه های این کوه ها معمولاً به سمت شمال و یا جنوب است و در آن دره های وسیع و عمیقی هست، که رودهایی چون چالوس و هراز در آنها جریان دارد.

۴۷- فعالیت های آتش فشانی در دوره کواترنر سبب شکل گیری کدام قلّه آتش فشانی در منطقه کوهستانی البرز شده است.

قلّه آتش فشانی دماوند

۴۸- علل ناپایداری منطقه کوهستانی البرز را بنویسید.

گسترش شهرهای پررونق اقتصادی مثل تهران، کرج، احداث جاده های ارتباطی شوسه و راه آهن، و احداث سدها و هدایت رودخانه ها و بهره برداری از آنها، همچنین گسترش فعالیت های کشاورزی گوناگون و بهره برداری از معادن فراوان کوههای البرز، ناهمواریهای این منطقه کوهستانی را به شکلی ناپایدار درآورده است.

۴۹- پیامدهای ناپایداری منطقه کوهستانی البرز را بنویسید.

مجموع این فعالیت ها سبب شده است دامنه ها و دره ها، دشت ها و رودخانه های این منطقه کوهستانی طی چند دهه، چهره دیگری به خود بگیرد و گاه، مخاطراتی همچون ریزش و لغزش در جاده ها و دامنه ها، لرزش های خفیف و گسترده، طغیان رودها و بروز سیلاب و همانند آنها حادث شود.

۵۰- ویژگی های کوه های خراسان شمالی را بنویسید.

این کوه ها به شکل منظم و موازی در شمال شرقی ایران قرار دارند.، از رشته کوه های مهم کوههای شمال خراسان، می توان هزار مسجد، آلاداغ و در اطراف نیشابور، بینالود را نام برد.

۵۱ - چین خوردگی ها، محدوده و جهت رشته کوه زاگرس را بنویسید.

چین خوردگی های دیواره مانندی با دره های موازی به طول صدها کیلومتر چشم انداز نواحی کوهستانی غربی کشور از کردستان با جهت شمال غربی جنوب شرقی تا تنگه هرمز را تشکیل داده است.

۵۲ - زاگرس از برخورد کدام صفحات بوجود آمده؟

رشته کوه زاگرس از برخورد دو صفحه شبه جزیره عربستان و صفحه اوراسیا به وجود آمده است.

۵۳- عوامل طبیعی تغییر دهنده رشته کوه زاگرس را بنویسید.

رودهای بسیاری از زاگرس سرچشمه میگیرد. جریان آب در این رودها به علت تغییرات اقلیمی، دچار نوساناتی شده و از حالت منظم به حالت نامنظم و طغیانی تغییر شکل داده است. ریزش های جوی شدید، کوه ها رامیفرساید و مواد آن در دسترس این رودها قرار میگیرد. و در پی آن، حمل رسوب توسط رودها به تشکیل شکل های جدیدی از ناهمواری منجر شده است.

۵۴- گرد و غبار از عوامل طبیعی تغییر دهنده رشته کوه زاگرس است یا عوامل انسانی؟ مثال بزنید؟

گرد و غبار از دیگر عواملی است که هم طبیعت و هم انسان در منطقه زاگرس در ایجاد و گسترش آنها مؤثر است. طی سی سال اخیر، وقوع توفان ها در این منطقه بیشتر شده است و

انتظار می رود در استانهای زاگرسی مثل خوزستان، لرستان و ایلام افزایش یابد.

۵۵ - عوامل انسانی تغییر دهنده رشته کوه زاگرس را بنویسید.

بر روی رودهای حوضه زاگرس، سدهای متعدد احداث شده است. این سدها برای جلوگیری از طغیان، تولید برق آبی، تنظیم آب مورد نیاز برای آبیاری اراضی کشاورزی، استفاده های صنعتی و یا تأمین آب مورد نیاز شهرها و روستاها احداث شده است. به نظر می رسد برخی از این سدها در محل های مناسبی احداث نشده است مثل سد گتوند که در محل گنبدهای نمکی احداث شده است. این امر باعث تغییرکیفیت آب رودها شده است.

همچنین گسترش شهرها در کناره رودها و دستکاریهای انسانی مثل دیواره بندی، مجراسازی، پل سازی، پوشاندن روی رودها و ورود فاضلابهای شهری در نواحی شهری شده و طغیان یا سیلاب و افزایش رسوبات. نمونه های متعددی از این سیلاب ها در زاگرس در استانهای لرستان و ایلام طی سالهای اخیر مشاهده شده است. احداث جاده ها، از بین بردن جنگل ها و استفاده نامناسب از اراضی کشاورزی در نواحی شهری و روستایی

۵۶ - موقعیت جغرافیایی کوه های مرکزی ایران را بنویسید.

اگر سه نقطه کوه جغتای در خراسان رضوی، گردنه آوج در استان همدان و قله کوه بزمان یا خضر زنده در سیستان و بلوچستان را به یکدیگر وصل کنید، مثلثی تشکیل میشود که سایر ناهمواری های کشور در آن قرار دارد.

۵۷ - انواع ناهمواری های مناطق مرکزی ایران را بنویسید.

بخشی به شکل رشته کوه که به آن ها رشته کوه مرکزی گفته میشود. برخی توده های نفوذی آذرین که به آنها کوه های منفرد مرکزی می گویند.

۵۸ - منطقه مکران در کجا قرار دارد؟

در جنوب استان سیستان و بلوچستان و اطراف چاله جازموریان در کرمان و استان هرمزگان سواحل دریای عمان منطقه مکران واقع شده است.

۵۹ - رشته کوه بشاگرد در کجا قرار دارد؟

در منطقه مکران کنار دریای عمان

۶۰ - در منطقه مکران کدام رشته کوه قرار دارد؟

بشاگرد

۶۱ - کوه های مریخی در کجا قرار دارد؟

در شرق بندرچابهار کنار دریای عمان

۶۲ - کوه های مریخی چگونه پدید آمده اند؟

دراثر فرسایش، شکل های زیبایی با دره ها، چاله ها و گودال های عمیق ایجاد کرده است.

۶۳ - گل فشان ها در کجا قرار دارند؟

در استان های هرمزگان و بلوچستان جنوبی در فاصله این ناهمواری ها تا دریای عمان

۶۴ - علت فعالیت گل فشان ها چیست؟

فعالیت های زمین ساختی

۶۵ - ارزش های اقتصادی نواحی کوهستانی را بنویسید.

ذخایر آب معدن ، ذخایر طبیعی ، دامپروری، تعدیل آب و هوا و محل سرچشمه رودها

۶۶- انواع سرزمین های هموار را نام ببرید.

دشت ها و جلگه ها

۶۷- عوامل پیدایش دشت ها را بنویسید.

دشت ها به دو صورت شکل گرفته است؛ یکی اینکه عوامل فرسایشی مانند باد و باران ناهمواری را هموار کرده است و دیگری اینکه مواد حاصل از فرسایش بین کوهها، رسوب کرده و سطح همواری را به وجود آورده است.

۶۸- ارزش اقتصادی دشت ها را بنویسید.

جاذبه های گردشگری، استفاده از انرژی پاک، مانند انرژی خورشید و باد، گذران اوقات فراغت به دلیل مناسب بودن برای رصد ستارگان، کویرنوردی و برگزاری مسابقات ورزشی، معادن گچ، نمک و مصالح ساختمانی

۶۹- عوامل طبیعی تغییردهنده جلگه ها را بنویسید.

حرکات دریا جزر و مد، توفان های دریایی سونامی، جریان های دریایی و نوسانات عمومی آب دریاها از جمله عوامل طبیعی است که خواه ناخواه، مرتباً مناطق ساحلی و زمین شکل های آن را تغییر می دهد .

رودهای طغیانی که به دریاها می ریزد نیز نهشته ها و آبرفت های فراوانی را بر جلگه های ساحلی، تحمیل و مرتباً مکان و وسعت جلگه ها را دچار تغییر می کند .

۷۰- عوامل انسانی تغییر دهنده جلگه ها را بنویسید.

انسان در نواحی ساحلی با اسکله سازی، بندر سازی، دیواره سازی ساحلی، احداث جاده روی جلگه های ساحلی، تغییر در پوشش گیاهی و بهره برداری وسیع از آن و گسترش شهرها و روستاها به ضرر از بین رفتن اراضی کشاورزی و جنگلی، تغییرات وسیعی در نواحی ساحلی ایران ایجاد می کند و باعث می شود که طی چند دهه، چهره زمین در این مناطق تفاوت های اساسی کند.

۷۱- ارزش اقتصادی جلگه ها را بنویسید.

جلگه ها مکان مناسبی هستند برای فعالیت های زراعی مانند کشت برنج و چای و از نظر فعالیت های گردشگری هم اهمیت دارند.

۷۲- اهمیت جلگه های شمالی و جنوبی کشور را بنویسید.

در جلگه جنوبی کشور، وجود تنگه هرمز و سواحل طولانی، امکانات حمل و نقل کالا و مسافر و صید ماهی را فراهم می آورد . در سواحل شمالی نیز حمل و نقل و صید ماهیان خاویار در جریان است . منابع و ذخایر غنی ذغال سنگ، نفت و گاز در مجاورت جلگه ها سبب جلب جمعیت شده است . چشم اندازهای زیبای طبیعی سواحل شمال و جنوب، همه ساله در فصل مناسب، پذیرای مسافران زیادی است . علاوه بر آن، جزایر جنوبی کشور از نقاط دیدنی است.

درس ۵

۷۳- اصطلاح هوا و آب و هوا را با ذکر مثال مقایسه کنید ؟

اصطلاح هوا به حالت آبی و زودگذر جو گفته میشود؛ مثلاً دمای شهر

رزن در ۲۶ فروردین سال ۱۳۹۳ ساعت ۱۰ صبح،
درجه سانتیگراد است. در حالی که آب و هوا به مجموعه عناصر جوی
غالب در یک منطقه در درازمدت گفته میشود؛ مثلاً آب و هوای استان
همدان، سرد کوهستانی است.

**۷۴ - کارشناسان هواشناسی با توجه چه اطلاعات می توانند وضعیت
هوا و تغییرات آن را برای روزهای آینده پیش بینی کنند؟**

با توجه به نوع توده هوا، سرعت و جهت آنها،

۷۵ - سه عامل اصلی موثر بر آب و هوای ایران را نام ببرید.

موقعیت جغرافیایی میزان ارتفاع و جهت کوهستان ها
ورود توده های هوا به کشور

**۷۶ - مهم ترین عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی که بر آب و هوای
ایران اثر دارند کدامند؟**

عرض جغرافیایی دوری و نزدیکی از دریاها

پرفشار جنب حاره ای

۷۷ - نقش عرض جغرافیایی بر آب و هوای کشور را توضیح دهید؟

در مناطق جنوبی کشور، که در عرضهای پایین جغرافیایی قرار دارند
و به خط استوا نزدیک ترند، زاویه تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک
به عمود است و به همین دلیل در این نواحی، مقدار تابش خورشید
بیشتر و هوا گرم تر است؛ مانند استان های هرمزگان و جنوب
سیستان و بلوچستان .

ولی در مناطق شمالی کشور که در عرض های بالای جغرافیایی قرار
دارند و زاویه تابش خورشید مایل تر است، مقدار تابش کم تر و
هوا سردتر است؛ مانند استان های آذربایجان غربی و شرقی.

۷۸ - چرا در اطراف خط استوا هوای گرم و مرطوب وجود دارد؟

در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمربند کم
فشار حاره ای تشکیل می شود و دارای آب و هوای گرم و مرطوب است.

**۷۹ - مهم ترین کمربندهای خشک و بیابانی کره زمین در اثر چه عاملی
به وجود آمده است؟**

عامل پرفشار جنب حاره ای

۸۰ - چرا در دوره گرما در کشور ما میزان بارش بسیار کم است؟

عامل پرفشار جنب حاره ای در تابستان به داخل کشور پیش روی می کند
و مانع ریزش بارش در دوره گرما در کشور می شود.

**۸۱ - دو اثر متفاوت دوری و نزدیکی از دریاها بر آب و هوای کشور را
بنویسید.**

نزدیکی به دریاها و دوری از آن در آب و هوای کشور دو اثر متفاوت
دارد . در سواحل شمالی کشور، دریای خزر در افزایش
بارش، نقش مهمی دارد ولی خلیج فارس و دریای عمان به دلیل عدم
امکان صعود هوای مرطوب، در بارش سواحل جنوبی
کشور، نقش چندانی ندارند و موجب شرجی شدن هوا می شوند .
در نواحی داخلی کشور به دلیل دور بودن از دریاها و کمبود
رطوبت، اختلاف دما زیاد است ولی در نواحی ساحلی شمال و جنوب
کشور اختلاف دما کم تر است.

۸۲ - نقش میزان ارتفاع بر آب و هوای کشور را بنویسید.

با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، دمای هوا به طور میانگین حدود ۶
درجه سانتیگراد کاهش می یابد . پس در نواحی کوهستانی کشور، آب
و هوا سردتر و در دشت های داخلی کشور، که ارتفاع کم تری دارند

آب و هوا گرم تر است.
۸۳- دو رشته کوه که مانع ورود هوای مرطوب به نواحی خشک داخلی ایران می شوند کدامند؟

رشته کوه های البرزو زاگرس
۸۴- جهت رشته کوه های البرزو زاگرس چه تاثیری بر آب و هوای کشور دارد؟

این عامل موجب بارش های بیش تر در دامنه های شمالی البرز و دامنه های غربی زاگرس شده است.
۸۵- توده هوا را تعریف کنید.

توده هوا، حجم بزرگی از هوا است که ویژگی فیزیکی آن به خصوص از نظر دما و رطوبت، در سطح افقی در صدها کیلومتر تقریباً همسان باشد.

۸۶- مهم ترین توده های هوا که در طول سال کشور ما را تحت تاثیر قرار می دهند را نام ببرید.

توده هوای غربی، توده هوای سیبری، توده هوای سودانی، توده هوای عربستان و توده هوای مرطوب موسمی

۸۷- مهم ترین عامل ریزش برف و باران و تأمین آب در کشور کدام توده هوا می باشد؟

توده هوای مرطوب غربی

۸۸- ویژگی های توده هوای سرد و خشک سیبری را بنویسید.

دردوره سرما وارد ایران می شود و باعث سردی و خشکی هوا در زمستان می شود و موجب ریزش بارش در سواحل شمالی می گردد.

۸۹- ویژگی های توده هوای مرطوب غربی را بنویسید.

رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را دردوره سرما به داخل ایران منتقل می کند و برف و باران به همراه دارد.

۹۰- ویژگی های توده هوای سودانی را بنویسید.

گاهی در ماه های سرد سال رطوبت دریای سرخ را به کشور ما می آورد و باعث بارندگی می شود.

۹۱- ویژگی های توده هوای گرم و خشک را بنویسید.

دردوره گرما هوای گرم را از عربستان به ایران می آورد و باعث افزایش شدید دما می شود.

۹۲- ویژگی های توده هوای مرطوب موسمی را بنویسید.

برخی سال ها دردوره گرما از اقیانوس هند به ایران نفوذ و موجب باران های سیلابی در جنوب شرق ایران می شود.

۹۳- بادهای موسمی که موجب رگبار و بارانهای تابستانی می شوند، از کجا و به کدام ناحیه ایران می وزند؟

به ناحیه جنوب شرق ایران می وزند و از اقیانوس هند

۹۴- مهم ترین داده های هواشناسی را نام ببرید که در ایستگاه های هواشناسی سینوپتیک اندازه گیری می شود.

دما- فشار- رطوبت-

بارش

۹۵- انواع آب و هوای ایران را نام ببرید.

آب و هوای گرم و خشک، آب و هوای کوهستانی، آب و هوای گرم و شرجی، آب و هوای معتدل خزری

۹۶- ویژگی های آب و هوای گرم و خشک را بنویسید.

بارش کم و خشکی هوا، اختلاف شدید دما، فقر پوشش گیاهی، تبخیر و تعرق زیاد

۹۷- ویژگی های آب و هوای کوهستانی را بنویسید.
افزایش بارندگی و کاهش دما با افزایش ارتفاع میانگین دمای پایین، بارندگی اغلب به صورت برف،

۹۸- ویژگی های آب و هوای گرم و شرجی را بنویسید؟
بارندگی اندک، رطوبت نسبی زیاد، میانگین دمای بابای سالیانه

۹۹- ویژگی های آب و هوای معتدل خزری را بنویسید؟
بارندگی زیاد، اعتدال دما در طول سال، پوشش گیاهی غنی

۱۰۰- علت به وجود آمدن بیابانها در ایران را بنویسید.
عامل پرفشارجنب حاره ای، جهت رشته کوه های بلند البرز و زاگرس، دوربودن از دریاها و منابع رطوبتی

۱۰۱- مهم ترین عامل خشکی آب و هوای ایران و گسترش بیابان ها چیست؟

پرفشارجنب حاره ای

۱۰۲- عامل پرفشارجنب حاره ای چگونه باعث گسترش بیابان ها در ایران شده است؟

مرکز پرفشارجنب حاره ای، از طریق جلوگیری از صعود هوای مرطوب، باعث کاهش باران و ایجاد بیابان ها در کشور می شود.

۱۰۳- عامل ایجاد بیابان لوت چیست؟

عامل پرفشارجنب حاره ای

۱۰۴- دو اثر متفاوت رشته های البرز و زاگرس را بنویسید.

رشته کوه های البرز و زاگرس دو اثر متفاوت دارند. از یک طرف این رشته کوه ها با جذب رطوبت، وضعیت آب و هوایی را

در نیمه شمالی و غربی کشور مناسب کرده اند، و از طرفی دیگر، کوهستان های البرز و زاگرس همچون سدی درمقابل

عبور توده هوای مرطوب به نواحی داخلی کشور قرار گرفته اند.

۱۰۵- عامل اصلی پیدایش بیابان دشت کویر چیست؟

جهت رشته کوه های البرز و زاگرس که مانع ورود توده های هوای مرطوب به نواحی داخلی مانند دشت کویر می شود.

۱۰۶- عامل پیدایش بیابان طبس چیست؟

دور بودن از منابع رطوبتی مانند بادهای مرطوب غربی

۱۰۷- ویژگی های بیابان دشت کویر را بنویسید.

موقعیت آب و هوایی در نواحی مرکزی ایران به گونه ای است که یکی از بزرگ ترین کویرهای جهان را به مساحت ۶۰ هزار کیلومتر مربع

به وجود آورده است. بخش بزرگی از دشت کویر، بیابان واقعی است؛ یعنی میانگین بارش سالانه آن از ۵۰ میلیمتر کمتر است.

۱۰۸- کویربه چه منطقه ای گفته می شود؟

کویر، بخشی از بیابان است و به نمزارهای پف کرده ای گفته می شود که تبخیر شدید، عامل اصلی شکل گیری آن است.

۱۰۹- ویژگی های بیابان لوت را بنویسید.

لوت یکی از خشک ترین بیابان های ایران است که در عین حال، یکی از گرم ترین مناطق کره زمین نیز به شمار می آید

لوت در جنوب شرق ایران قرار دارد.

۱۱۰- آب و هوا بر کدام فعالیت های انسان اثر دارد؟

آب و هوا بر نوع کشاورزی، گردشگری، معماری، سیستم های حمل و نقل و سلامتی انسان نیز تأثیر دارد. علاوه بر آن، بر نوع لباس

پوشیدن و یا انتخاب نوع مسکن ما نیز مؤثر است.
۱۱۱- مهم ترین سوانح جاده ای ناشی از آب و هوا در کشور را نام ببرید.

برف سنگین، سقوط بهمن، وقوع سیل، یخبندان و پدید آمدن مه
۱۱۲- جغرافیای پزشکی را تعریف کنید.

جغرافیای پزشکی در زمینه پراکندگی تأثیرات عوامل محیطی بر سلامت انسان مطالعه می کند؛ به عنوان مثال، تشدید آلودگی هوای کلان شهرها و مناطق صنعتی کشور و یا آلودگی هوای استان های نیمه غربی کشور به وسیله ریزگردها، سلامت جسمی و روحی عده زیادی از هم وطنان را به خطر انداخته است.

۱۱۳- مهم ترین مشکلات محیط زیستی ناشی از آب و هوای نام ببرید.
آلودگی هوا، بیابان زایی، خشک سالی و افزایش دما

۱۱۴- چرا در شرایط وارونگی دما، میزان آلاینده ها در هوای شهرهای بزرگی مانند تهران بسیار زیاد می شود؟

در این حالت، با افزایش ارتفاع، دمای هوا به طور ناگهانی افزایش یابد، و هوای سرد و سنگین در سطح زمین قرار می گیرد و اجازه نمی دهد آلودگی به طرف بالا حرکت کند و در نتیجه، میزان آلاینده ها در هوای شهرهای بزرگی مانند تهران بسیار زیاد می شود و مشکلات فراوانی را برای مردم ایجاد میکند. زیرا در شرایط وارونگی دما، حرکت صعودی و جابه جایی هوا صورت نمی گیرد.

۱۱۵- محدوده جغرافیایی بحرانی پدیده ریزگردها کجاست؟

ریزگردها بیشتر شامل گرد و غباری است که وارد هوا می شود. محدوده جغرافیایی بحرانی این پدیده، کشورهای ایران، عراق، ترکیه، کویت و عربستان هستند.

۱۱۶- کدام عوامل سبب شکل گیری ریزگردها می شود؟

عواملی چون کاهش ریزش های جوی، خشک شدن باتلاق ها و مدیریت ضعیف منابع آب در این مناطق، باعث شکل گیری این پدیده شده است.

۱۱۷- کدام روش ها برای مقابله با ریزگردها مناسب است؟

احیای تالابها و تأمین حقابه رودخانه های منطقه، اجرای طرحهای بیابان زدایی، تغییر در شیوه کشت و مدیریت صحیح آب در بخش های مختلف، روش های مناسبی است.

« موفق و پیروز باشید طاهری »